

BEHANDELING VAN DEPRESSIES MET MENFORMON.

Collega VAN DEN ESCH behandelt een onderwerp behoorende tot het grensgebied van den psychiater en gynaecoloog. Uitgangspunt is het statistisch gebleken feit, dat amenorrhoea zoo frequent bij psychoses voorkomt, namelijk in meer dan een derde der gevallen; dit betreft vooral depressies, echter ook andere psychoses.

Door deze frequent voorkomende amenorrhoea op te heffen heeft men op de psyche een gunstigen invloed trachten te oefenen. ASCHNER heeft dit dikwijls gezien, gebruikte echter meestal galenische emmenagoga. Viermaal is door collega VAN DEN ESCH een bloeding gezien, die hij „menstrueel” noemt, waarschijnlijk hiermee te kennen gevende, dat het lang niet zeker is, dat een echte menstruatie is ingetreden; psychische verbetering zag hij nooit. Mij trof in zijn stukje de regel, waarin hij schrijft over hoopvolle publicaties van gevallen van depressie, samengaande met somatische verschijnselen, die aan gestoorde werking der ovaria kunnen worden toegeschreven en die met follikelhormoon behandeld zijn, zonder deze verschijnselen te noemen. Daar het mij mogelijk lijkt, dat hier „des Pudels Kern” ligt neem ik de vrijheid collega VAN DEN ESCH te verzoeken mee te willen deelen, welke somatische verschijnselen hij hiermee bedoelt.

Amsterdam, 25 Augustus 1936.

R. SCHURMAN.

PROF. H. MUCKERMANN EN EUGENETISCHE STERILISATIE.

Het is wellicht niet ondienstig, enkele woorden te voegen bij hetgeen collega SANDERS over het standpunt van prof. MUCKERMANN in dit *Tijdschrift* bldz. 3875 opmerkt. Ik heb voor eenige jaren het van katholieke zijde ingenomen standpunt omtrent eugenetische sterilisatie, gedwongen en vrijwillige, in het kort vermeld en met een aanhaling in den oorspronkelijken vorm toegelicht (Zie dit *Tijdschrift* 1933, bldz. 3501). Herhaling is overbodig.

De daar weergegeven zienswijze wordt ook door H. MUCKERMANN, die mij reeds sedert 1920, toen hij te Berlijn ter verbreiding van de eugenetische gedachte een voordracht kwam houden, nader bekend is, gedeeld. Dit blijkt onder meer uit zijn boekje: *Eugenik und Katholizismus*, 2e Aufl., 1934, waaruit ik het volgende aanhaal. „Jedenfalls kann es gar keinem Zweifel unterliegen, dasz nach der Enzyklika Casti Connubii der Katholizismus eine eugenisch indizierte Sterilisierung verwirft.” En hij voegt er in de volgende alinea aan toe: „Ich möchte zugleich zum Ausdruck bringen, dasz mein eigenes wiederholt ausgesprochenes Bekenntnis zur Loyalität gegenüber der höchsten Autorität in meiner Kirche von vielen, die nicht meines Glaubens sind, verstanden wird.”

Men weet, dat MUCKERMANN de daad bij het woord heeft gevoegd. In Juli 1933 is de Duitse sterilisatiewet afgekondigd, die trouwens ook de opgelegde, gedwongen, sterilisatie behelst. In dezelfde maand heeft hij zijn ambt als hoofd van de afdeling eugenetica van het Kaiser Wilhelm-Institut für Anthropologie, menschliche Erblehre und Eugenik neergelegd.

Prof. REICHEL, wiens activiteit mij uit toegezonden overdrukken van publicaties bekend is, houde mij de opmerking ten goede, dat hij blijkbaar het standpunt van MUCKERMANN niet geheel juist weergaf op de bijeenkomst te Scheveningen. Doordat ik op het laatste oogenblik verhinderd was, was het mij niet mogelijk, aan de uitnodiging tot bijwoning gevolg te geven.

Het vorenstaande zij nog aanleiding, een woord toe te voegen over het proefschrift van H. J. PIPPEL, *Sterilisatie*, 1933, welks inhoud evenals de opmerking van SANDERS aan MUCKERMANN wel onbekend zal zijn gebleven. De in dat proefschrift geopperde meening, dat de laatstgenoemde tot het standpunt van de toelaatbaarheid der eugenetische sterilisatie schijnt te zijn teruggekeerd, kan niet als juist worden beschouwd. Ofschoon de betrokkene best in staat is, zelf zijn zienswijze te doen kennen en dit gedaan heeft, zie ik in verband met een en ander, hem vermoedelijk niet bekend, aanleiding, zijn opvatting toe te lichten.

Bonn, 24 Augustus 1936.

J. E. SCHULTE.